

РЕКВІЗИТ ТА ДЕКОРАЦІЇ У СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

У публікації було досліджено поняття «реквізит» та «декорації». Вищезазначені поняття використовуються у кіно, театрі, балеті, архітектурі тощо. Основними системами декорації є: кулісна пересувна; кулісно-арочна підйомна; павільйонна; об'ємна; проекційна

Реквізит вистави – це сукупність реальних чи бутафорських речей, які потрібні артистам під час вистави, кінозйомки тощо. Декорації та реквізит або їхня відсутність слугує у виставах для створення тла, на якому розгортаються події. Щоб використовувати декорації та реквізит у будь-якій виставі можна йти двома шляхами: натуралістичним (намагатися максимально точно відтворити місце дії) або використовувати імітацію того чи іншого предмета побуту.

Ключові слова: *реквізит, декорація, сценографія, вистава.*

Актуальність теми. Реквізити та декорації відіграють важливу роль у створенні вистави, тому на сьогодні дослідження особливостей їх використання у сценічному мистецтві є надзвичайно актуальним.

Мета дослідження. Дослідити поняття «реквізит» та «декорації» та їх роль у сценічному мистецтві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «реквізит» та «декорації» зустрічається у театральному мистецтві, у кіномистецтві, в архітектурі та декоруванні приміщень, а також у хореографічному мистецтві. Загалом слово «декорація» походить від лат. *decoratio*, від *decorare* – «прикрашати» і є багатозначним терміном.

Декорація в кіно – художнє або архітектурне оформлення простору, в межах якого відбувається зйомка кінофільму [2].

Декорація в галузі архітектури, будівництва - дизайн інтер'єру, зовнішня та внутрішня обробка будівлі [2].

Декорація в театрі – оформлення сцени, що відтворює матеріальне середовище, в котрому діє актор. Декорація створюється за допомогою живопису, графіки, архітектури, освітлення, сценічної техніки, проекції, кіно та інших виражальних засобів. [2].

Декорації у контексті хореографічних вистав розглядаються як сценічне оформлення, яке проектує та створює художник відповідно до творчого задуму балетмейстера. Тож, *балетна декорація* – це художнє оформлення сцени, яке створює атмосферу та сценічний простір для балетної дії. Вид образотворчого мистецтва, який займається оформленням вистави називають сценографією. Основними системами декорації є: кулісна пересувна; кулісно-арочна підйомна; павільйонна; об'ємна; проекційна [1]. Декорації створюють за допомогою різноманітних художніх і технічних засобів – живопису, графіки, скульптури, світла, проекційної та лазерної техніки тощо.

Слово «реквізит» також походить від латинської мови та має багато значень. Реквізі́т (від лат. *requisitum* – потрібне, необхідне від лат. *requiro* – потребую). Реквізит вистави – сукупність справжніх чи бутафорських речей, необхідних для вистави або кінозйомки; окремий предмет, потрібний артистові під час вистави або кінозйомки [5].

Технічно, реквізитом може стати будь-яка річ, що додає декораціям, акторам чи місцю, де проводиться вистава, ознак окремого періоду, місця, чи характеру. Реквізит на сцену виносять з-за лаштунків, якщо їх попередньо не встановили перед виставою. Протягом вистави реквізит зберігають на столі поза лаштунками біля виходу на сцену, а потім його замикають в кімнаті для зберігання до наступних вистав. Людина, яка несе відповідальність за реквізит, зветься реквізитором, але такі ж обов'язки можуть виконувати й координатори, помічники та стажисти, які можуть бути зайняті у конкретному проекті [3].

Багато предметів реквізиту є цілком звичайними об'єктами. Однак, ці предмети мають виглядати натурально на сцені або на екрані. Багато реальних об'єктів погано адаптовані до цього завдання через їх розмір, міцність чи колір, що змінюється під впливом яскравого світла, тому деякі елементи реквізиту спеціально спроектовані для того, щоб виглядати трохи схожими на предмет, а не так як він має виглядати по-справжньому. В деяких випадках реквізит спеціально створений таким чином, щоб він втратив властивості реального предмета, часто заради збереження безпеки [1].

Види декорацій:

1. *Живописна декорація* (XVIII ст.) – розписувалися красиві і складні задники, на яких нерідко зображувалися цілі архітектурні ансамблі або елементи інтер'єру. Серед живописних декорацій вирізняють оповідну, метафоричну та живописну декорацію, де оповідна – зображає реальний простір, у якому діють артисти, метафорична – узагальнений образ-символ ідеї усієї вистави, живописна – декоративне рішення, де домінантою є колір, що підсилює образи героїв, викликає яскраві емоції та асоціації у глядачів [4].
2. *Об'ємна декорація* (XVII—XIX ст.) – застосування об'ємних пересувних деталей. Рухаючи об'єкти на сцені можна легко змінювати, відповідно до конкретних вимог, глибину і ширину сценічної коробки, створювати образ зміни часу, наприклад, зміни дня і ночі тощо [4].
3. *Симультанна декорація* – одночасний показ усіх місць дії. Цей тип декорації активно застосовувався в середньовічному театрі та театрі епохи Відродження [4].
4. *Просторова декорація* – організація різних місць дії в єдину установку, яка не обмежується коробкою сцени, а включає в свою образотворчу систему залу для глядачів, архітектуру театральної будівлі. Місця дії в декорації цього типу можуть бути розосереджені в різних точках всього театрального приміщення [4].

5. *Світлова декорація* – опрацювання сценічного світла згідно з задумом та ідеєю вистави. Залучається для створення атмосфери та передачі емоцій персонажів [4].

Якщо заглибитись до історії театру, то старовинні вистави на ярмарках, святах та у перших театрах XVII століття проходили між трьома кулісами, які звішувались зі штанкетів. Декорацій не було зовсім. Пізніше, за часів Мольєра, кожен театр мав певну кількість типових декорацій: міську площу, залу в палаці, ліс, храм тощо. Декорації тоді не змінювались протягом усієї вистави, адже існувало класицистичне правило трьох єдностей – місця, часу та дії. Тобто місце дії не змінювалось, отже не змінювались і декорації. Байдужість театру XVII століття до декорацій зумовлена філософією того часу. У мистецтві провідну роль займала людина як абстрактний образ – носій добра або зла. Зовнішнє оточення не було важливим для сюжету і ніяк не впливало на персонажів. Навіть у літературі того часу описи природи та інтер'єру були практично відсутні, уся увага була зосереджена саме на внутрішньому світі героїв.

Поступово люди починають подорожувати та розуміти, що міста, села, різноманітні інтер'єри варті того, щоб їх описувати тим, хто не має можливості відвідати те, чи інше місце. Ця думка поширювалась, філософія того часу зробила висновок, що не можна повністю зрозуміти людину не розглянувши її одяг, дім, не знаючи країну походження. Тож, з літератури зникли абстрактні персонажі, а з'явилися індивідуальності. Ці індивідуальні риси персонажів у театрі передавались також за допомогою реквізиту та декорацій.

Щоб використовувати декорації та реквізит у будь-якій виставі можна йти двома шляхами: натуралістичним (намагатися максимально точно відтворити місце дії) або використовувати імітацію того чи іншого предмета побуту. Також зустрічається поєднання цих двох шляхів, таким чином предмети, з якими власне взаємодіють артисти (столи, стільці, їжа тощо) є матеріальними та максимально реалістичними, а інше (яке створює фон для дії та не є важливим для розвитку сюжету) намальоване на задній завісі або кулісах. Достовірна декорація,

наприклад, кімната з меблями, картинами, вазонами з квітами одразу уточнює ситуацію, може розповісти про середовище існування та звички персонажів. До того ж, самим акторам легше вжитись у роль завдяки абсолютно натуралістичній атмосфері на сцені. Натуралістичність декорацій та реквізиту доречна у виставах, де діють реальні персонажі. Наприклад, у творах французького драматурга Ежена Скріба дійові особи – картонні чоловічки, тож вистава не потребувала реалістичного відтворення середовища. Шляхом натуралізму йшли такі відомі драматурги як Сарду, який захотів, щоб у виставі «Спокусниці» були справжні чашки епохи Директорії, Еркман-Шатріан, які забажали справжній фонтан на сцені для «Друга Фріца» та інші.

Висновки. Отже, декорації та реквізит або їхня відсутність слугує у виставах для створення тла, на якому розгортаються події. Особливості використання декорацій та реквізиту різняться й обумовлюються ідеєю вистави, предмети побуту можуть свідчити про звички персонажів, їхню статусність, відображати певні риси характеру. У такий спосіб у глядача створюється ефект присутності.

Список використаних джерел

1. Базанов, В. В. Технология сцены. Москва: Импульс-свет, 2005. 249 с.
2. Вільна енциклопедія «Вікіпедія»: Декорація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 07.11.2021).
3. Крипчук, М.В. Проблеми створення масового театралізованого видовища (принципи художнього оформлення): наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство, 2. Тернопіль, 2011. 163-168 с.
4. Островерх, О. Еволюція просторових систем українського драматичного театру: типи організації, функції, людина (від натуралізму до авангарду): автореф. канд.

наук. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, 2007. 20 с.

5. Паві П. Словник театру. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. 640 с.

РЕКВИЗИТ И ДЕКОРАЦИИ В СЦЕНИЧЕСКОМ ИСКУССТВЕ

Луканская Полина Александровна,

ХРМ-1-20-1.4д

polukanska.im20@kubg.edu.ua

Научный руководитель: Андрощук Людмила Михайловна,
кандидат педагогических наук, доцент

В публикации были исследованы понятия «реквизит» и «декорации». Вышеупомянутые понятия используются в кино, театре, балете, архитектуре и т.д. Основными системами декорации являются: кулисная передвижная; кулисно-арочная подъемная; павильонная; объемная; проекционная

Реквизит спектакля – это совокупность реальных или бутафорских вещей, которые нужны артистам во время спектакля, киносъемки и т.д. Декорации и реквизит или их отсутствие служит в спектаклях для создания фона, на котором разворачиваются события. Чтобы использовать декорации и реквизит в спектакле можно идти двумя путями: натуралистическим (стараться максимально точно воспроизвести место действия) или использовать имитацию того или иного предмета быта.

Ключевые слова: реквизит, декорация, сценография, спектакль.

PROPS AND DECORATIONS IN STAGE ARTS

Polina Lukanska,

ХРМ-1-20-1.4Д

polukanska.im20@kubg.edu.ua

Leader: Liudmyla Androshchuk PhD

The publication explored the concepts of "props" and "decoration." The aforementioned concepts are used in cinema, theater, ballet, architecture, etc. The main systems of scenery are: curtain mobile; culinary-arched lifting; pavilion; volumetric; projection

The props of the performance are a set of real or butaphoric things that artists need during the performance, filming, etc. Decorations and props are used in performances to create the background of unfold events. To use the decoration and props in any performance, you can act in two ways: naturalistic (try to recreate the place of action as accurately as possible) or use an imitation of a particular item of everyday life.

Keywords: props, decoration, scenography, performance.